

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Viite:

Varamäki, E., Tall, J., Joensuu-Salo, S., & Viljamaa, A.
(22.11.2021). Yritysten omistajanvaihdosnäkymät heikentyneet.
Maaseudun Tulevaisuus, 9.

Yritysten omistajanvaihdosnäkömät heikentyneet

Mielipiteet 22.11.2021

Yli puolet yli 55-vuotiaista yrittäjistä haluaa luopua yrityksestään viimeistään vuonna 2024. Seuraavan kymmenen vuoden aikana kaksi kolmesta tähtää yrityskauppaan tai sukupolvenvaihdokseen, mutta neljännes valmistautuu yritystoiminnan lakkauttamiseen. Tämä käy ilmi Seinäjoen ammatti-korkeakoulun toteuttamasta Omistajanvaihdosbarometristä, johon vastasi 2 333 yrittäjää eri puolilta Suomea.

Suomen yrittäjäkenttä ikääntyy. Suomessa on noin 74 000 yrittäjää, jotka ovat iältään 55–74-vuotiaita. Ikääntymisen ohella myös koronan tuomat haasteet ovat lisänneet yrittäjien halua luopua yrityksestään.

Tarjonnan kasvaessa omistajanvaihdosnäkömät ovat aiempaa haastavimmat. Yrittäjällä on neljä vaihtoehtoista tapaa luopua yritystoiminnasta.

Yli 55-vuotiaista yrittäjistä 44 prosenttia arvioi myyvänsä yrityksen ulkopuoliselle seuraavan kymmenen vuoden aikana (46 prosenttia vuonna 2018) eli myyntiin olisi tulossa noin 32 000 yritystä.

20 prosenttia tähtää sukupolvenvaihdokseen (24 prosenttia vuonna 2018) eli 11 000 yritystä halutaan siirtää perheen sisältä löytyvälle jatkajalle. 25 prosenttia uskoo yritystoiminnan päättyvän kokonaan (22 prosenttia vuonna 2018).

Liiketoiminnan lopettamisuhan alla on siis 25 000 yritystä, mikä on 3 500 yritystä enemmän kuin vuonna 2018. Yhdeksän prosenttia arvioi jatkajan löytyvän nykyisten omistajien joukosta (7 prosenttia vuonna 2018). Yrityskauppaan tai sukupolvenvaihdokseen tähtäävien yrittäjien lukumäärä on noin 4 500 pienempi kuin vuonna 2018. Korona on vaikuttanut luopumisajankohtaan noin viidesosalla ja jatkuvuusnäkömiin 40 prosentilla.

Yritysten kehittämisaktiivisuus on hieman hiipunut verrattuna edelliseen barometriin. Tämä ei tiedä hyvää ajatellen tulevia omistajanvaihdoksia tai niihin liittyviä toiveita.

Tulokset korostavat yritysten omien kehittämistoimien merkitystä: mitä korkeampi on yrityksen kehittämisintensiteetti, sitä myönteisempi on sen jatkuvuusnäkömä. Aktiivisimpia uuden kehittämisessä ovat perheytyökset,

joissa suunnitellaan sukupolvenvaihdosta. Muutoinkin perheyrikykset näyttäytyvät positiivisessa valossa barometrissa.

Perheyrikyksten osalta tarvitaankin toimia kannustavan verotuksen hyväksi. On korkea aika luopua perintö- ja lahjaverosta. Veroihin käytettävä raha tarvitaan kipeämmin yritysten kehittämiseen ja kasvattamiseen pienistä yrityksistä keskisuuriksi. Suomi tarvitsee sitoutuneita kasvuyritysten omistajia ja omistajaperheitä.

Yrityksen sijainti vaikuttaa omistajanvaihdosnäkömiin. Maaseudulla pidetään yrityksen lopettamista todennäköisempänä vaihtoehtona kuin kaupungeissa, ja maaseudulla tavoitellaan harvemmin yrityksen myymistä perheen ulkopuolelle.

Maaseudun yrittäjät kokevat tarvitsevansa ulkopuolista asiantuntija-apua enemmän kuin kaupungissa olevat yrittäjät. Toisaalta maaseudulla ostokohteet löytyvät helpommin kuin kaupungeissa ja haltuunotossa on vähemmän haasteita. Maaseudulla potentiaaliset ostokohteet on helppo tunnistaa ja yrityskulttuurien vähäisempi vaihtelu edesauttaa ostokohteen haltuunottoa.

Kaupungeissa yritykset tavoittelevat merkittävästi enemmän kasvua kuin yritykset maaseudulla ja kaupunkiyritykset ovat myös kasvaneet maaseudun yrityksiin nähden enemmän. Kaupungeissa yritykset lisäksi panostavat maaseutua enemmän uuden kehittämiseen. Tämä on huolestuttavaa tulevien omistajanvaihdostoiveiden näkökulmasta.

Kiistatonta on, että omistajanvaihdoksilla on suuri vaikutus maaseudun työllisyyteen, verotuloihin sekä alueiden vetovoimaan ja vireystilaan. Myös tämä tutkimus vahvistaa, että maaseudun yritysten omistajanvaihdokset tarvitsevat erityistä huomiota ja herättelyä maaseudun elinvoiman kehittämiseksi sekä yritysten ohjaamiseksi mahdollisimman aikaisessa vaiheessa matalan kynnyksen omistajanvaihdospalvelujen äärelle.

Maaseutuyritysten omistajanvaihdosten toteutuminen edellyttää valvutuneisuutta tuoda yritys ajoissa sellaisille yrityskaupan foorumeille, jotka tavoittavat potentiaalisia ostajia laajalta alueelta.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Suomen Yrittäjät, Suomen Uusyrityskeskukset sekä MTK aloittavat vuodenvaihteen jälkeen maaseutuohjelman rahoittamana valtakunnallisen hankkeen, jonka tarkoituksena on matalan kynnyksen palveluverkoston rakentaminen maaseutuyrityksille ja näiden palvelujen monikanavaisen saavutettavuuden varmistaminen.

Elina Varamäki

Juha Tall

Sanna Joensuu-Salo

Anmari Viljamaa

Kirjoittajat ovat kauppatieteiden tohtoreita Seinäjoen ammattikorkeakoulusta
